

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O CIVILNOJ SLUŽBI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članaka 47. stavku 2. Ustava Republike Hrvatske.

Ustav Republike Hrvatske u odredbi članka 47. stavku 2. propisuje: "Dopušten je prigovor savjesti onima koji poradi svojih vjerskih ili moralnih nazora nisu pripravnici sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u oružanim snagama. Te su osobe obvezne ispunjavati druge dužnosti određene zakonom."

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PRISTEĆI

Pravo na prigovor savjesti sastavni je dio temeljnih ljudskih prava na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi utvrđenih u članku 18. Opće deklaracije o ljudskim pravima Organizacije ujedinjenih naroda od 10. prosinca 1948. godine, članka 18. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima od 16. prosinca 1966. godine, te članka 9. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda od 4. studenoga 1950. godine, a kao jedno od osnovnih ljudskih prava priznaje se i u drugim međunarodnim dokumentima. Odbor ministara Vijeća Europe u Preporuci No. R (87) 8 od 9. travnja 1987. godine (u daljnjem tekstu: Preporuka ministara Vijeća Europe) preporuča vladama država članica Vijeća Europe da u svojim zakonima pravo na prigovor savjesti usklade sa slijedećim načelima i pravilima:

A. Osnovna načela:

1. Svatko tko podliježe novačenju u vojnu službu, a zbog svoje savjesti odbija biti uključen u uporabu oružja, treba imati pravo da ga se oslobodi obveze provođenja takve službe, pod ovdje navedenim uvjetima. Takve osobe mogu služiti zamjensku službu;

B. Procedura:

2. Države mogu same odrediti prikladnu proceduru za ispitivanje zahtjeva za status prigovarača savjesti ili usvojiti izjavu s razlozima koju je podnijela sama osoba;

3. U svrhu učinkovite primjene načela i pravila ove preporuke, osobe obvezne novačenju trebaju biti unaprijed informirane o svojim pravima. U tom cilju, država ih treba direktno opskrbiti sa svim važnim informacijama ili omogućiti privatnim organizacijama da ih opskrbljuju tim informacijama;

4. Treba biti određeno na koji način i u kojem vremenskom roku treba podnijeti zahtjev za status prigovarača savjesti s obzirom da procedura za razmatranje zahtjeva, kao pravilo, treba biti završena prije nego što je taj pojedinac uvojačen u oružane snage;

5. Razmatranje zahtjeva treba sadržavati sva potrebna jamstva za poštenom procedurom;

6. Podnositelj zahtjeva treba imati pravo žalbe na odluku prvog stupnja;

7. Žalbene vlasti bit će odvojene od vojne administracije i sastavljene tako da se osigura njihova neovisnost;

8. Zakon također mora osigurati mogućnost traženja i pružanja statusa prigovarača savjesti i u slučajevima gdje se za prigovor savjesti pojavi tijekom vojne službe ili u vremenu vojne obuke nakon vojne službe;

C. Zamjenska služba

9. Zamjenska služba, ako je ima, u pravilu treba biti civilna i od javnog interesa. Unatoč tome, osim civilne službe, država može također omogućiti nenaoružanu vojnu službu, upućujući na nju samo one prigovarače savjesti čiji je prigovor ograničen samo na uporabu oružja;

10. Zamjenska služba ne smije imati kažnjivi karakter. Njezino trajanje treba, u usporedbi s vojnom službom, ostati u razumnim ograničenjima;

11. prigovarač savjesti koji služi zamjensku službu ne smije imati manja socijalna i financijska prava nego osoba u vojnoj službi: Zakonske odredbe i uredbe koje se odnose na uzimanje u obzir vojne službe za zaposlenje, karijeru ili za mirovinu, odnosit će se i na zamjensku službu.

Europski Parlament u svojoj Preporuci za prigovor savjesti u državama članicama zajednice, od 18. siječnja 1994. godine (u daljnjem tekstu: Preporuka Europskog parlamenta) podržava temeljna načela koje je definirao Odbor ministara Vijeća Europe vezano uz prigovor savjesti jer smatra da ona predstavljaju minimum za odredbe vezane uz civilnu službu i da bi trebala važiti za sve države Vijeća Europe, pa stoga:

- predlaže da se "prigovaračem savjesti" smatra onaj koji odbije vojnu službu na osnovi vjerskih, etičkih ili filozofskih razloga ili zbog svoje savjesti te poziva države članice da prihvate ovu definiciju,

- ističe da zamjenska služba ne smije biti kažnjivog karaktera,

- smatra da bi se civilna služba mogla provoditi u i drugim državama članicama, bez potrebe za reciprocitetom, pa čak i kada u određenoj državi ne postoji vojna obveza,

- traži od država članica da vojna služba i civilna služba budu iste dužine, te da prigovarač savjesti u obavljanju civilne službe ima ista prava kao i vojni obveznik, kako u smislu socijalnih uvjeta, tako i u uvjetima naknade (plaće).

Amnesty International u svojoj preporuci poziva sve države članice Europske unije i Vijeća Europe da preispitaju svoje zakone o prigovoru savjesti na služenje vojne obveze u svjetlu postojećih rezolucija i preporuka, te zahtijeva od država članica Europske unije da na osnovi odgovarajuće rezolucije, koju je prihvatio Europski parlament, uključe obvezu poštivanja prava na prigovor savjesti na služenje vojne obveze istog trajanja u kriterije za prijem novih članova u Europsku uniju u budućnosti.

Civilno služenje vojnog roka obavlja se sada prema odredbama članaka 81. do 94. Zakona o obrani ("Narodne novine" broj 74/93 – pročišćeni tekst, 57/96, 31/98, 78/99 i 16/01) koje, prema članku 148. novoga Zakona o obrani ("Narodne novine", broj 33/02), ostaju na snazi do donošenja posebnih propisa, u kojima je propisano:

- da je dopušten prigovor savjesti onima koji poradi svojih vjerskih ili moralnih razloga nisu pripravnici sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti, te da su te osobe (civilni obveznici) dužni obavljati druge dužnosti određene ovim Zakonom (članak 81. stavak 1. i 2. Zakona),

- da poslove koje obavljaju civilni obveznici određuje Vlada Republike Hrvatske (članak 81. stavak 3. Zakona). Temeljem navedene odredbe Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o poslovima obveznika civilne službe ("Narodne novine", broj 71/94),

- da se civilna služba može obavljati u pravnim osobama određenim propisom ministra obrane (članak 83. Zakona). Na temelju navedene odredbe ministar obrane donio je Pravilnik o određivanju pravnih osoba u kojima se može obavljati civilna služba u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine", broj 23/95, 35/95 i 67/99),

- da zahtjev za civilnu službu novak podnosi najkasnije u roku od 90 dana od dana uvođenja u vojnu evidenciju (članak 84. stavak 2. Zakona). Ovu odredbu ukinuo je Ustavni sud Republike Hrvatske Odlukom Broj: U-I-20/992 od 18. veljače 1998. uz obrazloženje da se ostvarivanje ustavnog prava na prigovor savjesti ne može ograničavati propisivanjem rokova u kojima se prigovor savjesti može izjaviti, odnosno da se veže uz rokove poslije kojih se ono više ne može zahtijevati,

- da se obrazloženi zahtjev za civilnu službu podnosi Komisiji za civilnu službu koja ima sedam članova i koju imenuje Ministarstvo pravosuđa, dok o žalbi protiv odluke ove Komisije rješava Komisija koja ima 5 članova koju imenuje Vlada Republike Hrvatske, čija je odluka konačna (članak 85. stavak 1. i 2., članak 86. stavak 1. i 5. i članak 87. Zakona),

- da novak prije upućivanja u civilnu službu može opozvati svoj zahtjev za civilnu službu u kojem se slučaju upućuje na služenje vojnog roka (članak 88. Zakona),

- da se civilni obveznik upućuje na djelatničko mjesto koje najviše odgovara njegovim sposobnostima, ali se ne smije uputiti u pravnu osobu i tijelo u kojem je bio zaposlen prije upućivanja ili je radio godinu dana prije upućivanja (članak 89. Zakona),

- da se civilnog obveznika, koji se nemarno odnosi i krši disciplinu za vrijeme obavljanja civilne službe, upućuje na ponovno provjeravanje ispunjavanja uvjeta za civilnu službu, te ako se utvrdi da ne ispunjava uvjete za civilnu službu, prekida mu se civilna služba i upućuje se na služenje vojnog roka (članak 92. ovoga Zakona). Ovu odredbu ukinuo je Ustavni sud Republike Hrvatske Odlukom broj: U-I- 20/1992 od 18. veljače 1998. godine uz obrazloženje da nemarno obavljanje te službe, odnosno kršenje radne discipline prilikom njezina obavljanja, ne može rezultirati ukidanjem ustavnog prava na prigovor savjesti.

Ostala pitanja, kojima se detaljnije razrađuju odredbe Zakona o obrani, a koja se odnose na civilnu službu, uređena su Pravilnikom o izvršavanju vojne obveze i obavljanju civilne službe, koji je donio ministar obrane ("Narodne novine", 1/97 i 21/00).

Novi Zakona o obrani ne sadržava odredbe o civilnoj službi, osim što o civilnoj službi sadrži samo načelne odredbe i to u članku 24. u kojem utvrđuje da se vojna obveza sastoji od novačke obveze, obveze služenja vojnog roka, odnosno civilne službe i obveze u pričuvnom sastavu Oružanih snaga, dok u članku 38. propisuje: "Osobama koje zbog svojih vjerskih ili moralnih nazora nisu pripravne sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u Oružanim snagama dopušten je prigovor savjesti. Zahtjev za civilnu službu može podnijeti novak nakon uvođenja u vojnu evidenciju, ročnik i pričuvnik. Obveza sudjelovanja u civilnoj službi uredit će se posebnim zakonom."

Nacrtom prijedloga zakona o civilnoj službi (u daljnjem tekstu: Nacrt prijedloga), koje je izradilo Stručno povjerenstvo imenovano aktom klasa: 800-01/01-01/06 urbroj: 514-09-01-5 od 22. listopada 2001. godine ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave temeljem Zaključka Vlade Republike Hrvatske klasa: 800-01/01-02/01 urbroj: 5030109-01-3 od 4. listopada 2001. godine, predlaže se uređenje civilne službe, odnosno "prigovora savjesti" u skladu s odredbama Ustava Republike Hrvatske, zakonom i suvremenim europskim zakonodavstvom kao i spomenutim načelima i pravilima Odbora ministara Vijeća Europe, te preporukama Europskog Parlamenta i Amnesty International-a.

Stoga, glede osnovnih pitanja koja se trebaju urediti u Nacrtu prijedloga, predlaže se:

-da je za poslove civilne službe, u skladu sa spomenutim Zaključkom Vlade Republike Hrvatske, nadležno Ministarstvo rada i socijalne skrbi (članak 11. stavak 1.) koje: vodi evidenciju o civilnim obveznicima i izdaje im iskaznicu civilne službe (članak 45. stavak 1. i 2.), te obavlja nadzor nad provođenjem ovoga Zakona (članak 46. stavak 1.), dok ministar nadležan za poslove socijalne skrbi: donosi pravilnik u kojem će odrediti pravne osobe i tijela u kojima se obavlja civilna služba (članak 3. stavak 2.), imenuje predsjednika i članove Povjerenstva za civilnu službu (članak 11. stavak 3.), donosi pravilnik kojim će se urediti način rada Povjerenstva, način obavljanja administrativno-tehničkih poslova za rad Povjerenstva, kao i druga pitanja značajna za rad Povjerenstva (članak 11. stavak 7.), donosi pravilnik o načinu vođenja očevidnika i evidencije o obveznicima civilne službe, te obrazac i sadržaj iskaznice civilne službe, uz suglasnost ministra obrane (članak 45 stavak 4.).

-da civilna služba traje 9 mjeseci, tj. 3 mjeseca dulje od služenja vojnog roka koji prema članku 39. stavku 1. Zakona o obrani traje 6 mjeseci (članak 2. stavak 1.),

Prema našim saznanjima i u većini europskih država civilna služba je određena u duljem trajanju od služenja vojnog roka i to: u Mađarskoj vojni rok traje 9 mjeseci - civilna služba 14 mjeseci, u Austriji vojni rok 8 traje mjeseci - civilna služba 12 mjeseci, u Finskoj vojni rok traje 11 mjeseci - civilna služba 14 mjeseci, u Francuskoj civilna služba traje 7 mjeseci duže nego vojni rok, u Grčkoj civilna služba traje dvostruko duže od vojnog roka, u Norveškoj vojni rok traje 12-15 mjeseci – civilna služba 16 mjeseci, u Njemačkoj civilna služba traje 3 mjeseca duže od vojnog roka, u Portugalu vojni rok traje 4 mjeseca – civilna služba 7 mjeseci, u Makedoniji vojni rok traje 9 mjeseci - civilna služba 14 mjeseci, u Poljskoj vojni rok traje 12 mjeseci - civilna služba 18 mjeseci, u Rumunjskoj vojni rok traje 12 mjeseci - civilna služba 24 mjeseca, u Ukrajini, Slovačkoj i Jugoslaviji civilna služba traje dvostruko dulje od vojnog roka, u Turskoj, Albaniji, Bjelorusiji i Ruskoj Federaciji nema zakonske odredbe o prigovoru savjesti. U Danskoj i Italiji vojni rok i civilna služba jednako traju, dok Luxemburg, Nizozemska, Belgija i Vel. Britanija imaju profesionalnu vojsku.

- da se civilna služba obavlja u ustanovama, trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama, udrugama i drugim pravnom osobama, te državnim tijelima i tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (članak 3. stavak 1.),

- da Vlada Republike Hrvatske više ne određuje poslove koje će obavljati civilni obveznici u navedenim pravnim osobama ili tijelima, već bi te poslove određivala ovlaštena osoba u pravnoj osobi, odnosno čelnik u tijelu gdje se obavlja civilna služba, s time da se civilnog obveznika ne može rasporediti na obavljanje poslova za čije se obavljanje traži školska odnosno stručna sprema i iskustvo više nego ga civilni obveznik ima (članak 4. stavak 3.),

- da novačka obveza nastaje, sukladno s člankom 30. i člankom 43. stavkom 2. Zakona o obrani, u kalendarskoj godini u kojoj građanin navršava 18 godina i traje do stupanja u civilnu službu, odnosno do prevođenja u pričuvni sastav ili do prestanka civilne obveze u skladu s člankom 36. ovoga Zakona, odnosno do kraja kalendarske godine u kojoj novak navršava 27 godina, iznimno u slučajevima propisanim ovim Zakonom do 30 godina (članak 5. stavak 1.),

- da novačenje i ocjenu zdravstvene sposobnosti za civilnu službu obavljaju, kao i do sada, postojeće novačke komisije Ministarstva obrane. Ovo iz razloga što navedene komisije u obavljanju ovih poslova imaju dugogodišnje iskustvo, tako da za osnivanje novih zdravstvenih komisija neće biti potrebno izdvajati dodatna sredstva,

- da se zahtjev za civilnu službu može podnijeti u svako doba, tj. novak nakon novačenja, ročnik za vrijeme služenja vojnog roka i pričuvnik tijekom obveze služenja u pričuvnom sastavu (članak 6. stavak 1.),

- da se novak oslobađa dužnosti civilne službe, da se ne upućuje na obavljanje civilne službe, te da se odgađa njegovo upućivanje na civilnu službu sukladno s odredbama članka 42., 45., 46. i 47. Zakona o obrani (članak 7., 8., 9. i 10.),

- da se rješenje po zahtjevu za civilnu službu donosi po postupku propisanom u odredbama članka 11. do 20. Nacrta prijedloga u kojima su, između ostalog, utvrđeni razlozi zbog kojih će Povjerenstvo odbiti zahtjev za civilnu službu (članak 13.), dok bi o žalbi protiv rješenja Povjerenstva odlučivalo Povjerenstvo za žalbe koje bi imenovala Vlada Republike Hrvatske (članak 16. stavak 1.),

- mogućnost "prelaska" ročnika iz civilne službe na redovno služenje vojnog roka, prekida obavljanja civilne službe, kao i premještaja ročnika za vrijeme civilne službe u drugu pravnu osobu ili tijelo iz razloga i pod uvjetima propisanim u člancima 22., 23. i 29. Nacrta prijedloga,

- prestanak civilne obveze civilnom obvezniku sukladno s člankom 27. stavkom 1. Zakona o obrani (članak 36.),

- da civilni obveznici imaju prava i obveze propisane u člancima 37. da 44. Nacrta prijedloga.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Od kada je u Republici Hrvatskoj uveden institut prigovora savjesti, broj zahtjeva za civilnu službu svake godine je veći, što je vidljivo iz sljedećih podataka o broju podnijetih zahtjeva: u 1991. godini podnesen je 1 zahtjev, 1992. godine 152 zahtjeva, 1993. godine 185 zahtjeva, 1994. godine 287 zahtjeva, 1995. godine 258 zahtjeva, 1996. godine 211 zahtjeva, 1997. godine 160 zahtjeva, 1998. godine 189 zahtjeva, 1999. godine 286 zahtjeva, 2000. godine 680 zahtjeva, a u 2001. godini podnijeto je 4009 zahtjeva. Do 31. svibnja 2002. godine zaprimljeno je 8. 918 zahtjeva za civilnu službu.

Zbog predviđenog stalnog povećanja zahtjeva za civilnu službu, u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2002. godinu, u okviru sredstava za Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, za poslove "civilnog služenja vojnog roka" predviđena su sredstva u iznosu od 1,500.000 kuna i to 500.000 kuna za ugovore o djelu i 1,000.000 kuna za ostale naknade iz proračuna u novcu.

S obzirom na daljnji rast broja zahtjeva za civilnu službu i njihovih prava predviđenih ovim Zakonom izvjesno je da ta sredstva neće biti dovoljna za podmirenje svih obveza prema ročnicima, imajući pri tom u vidu da se na civilnoj službi nalazi oko 2.400 ročnika, s tendencijom porasta toga broja.

Uz pretpostavku da će se na službi stalno nalaziti 2.400 ročnika, to bi samo za njihove naknade za prijevoz i topli obrok trebalo osigurati u ovoj godini cca 16,000.000 kuna. Osim toga potrebno je predvidjeti i sredstva za naknade za rad Povjerenstva za civilnu službu i Povjerenstva za žalbe.

Potrebna sredstva mogu se osigurati prijenosom sredstava koja su Ministarstvu obrane osigurana za služenje vojnog roka, a ostala su neiskorištena budući da su ročnici upućeni na civilnu službu. U Proračunu za 2002. godinu za financiranje 25.000 ročnika, Ministarstvu obrane osigurano je 315.360.000,00 kn (2.162,60 kn mjesečno za jednog ročnika). Mjesečni troškovi jednog ročnika na civilnoj službi iznosili bi 555,00 kn (bez novčane naknade).

Zbog obavljanja stručnih poslova za civilnu službu, u Ministarstvu rada i socijalne skrbi potrebno je organizirati službu s tri državna službenika (sada ove poslove obavlja jedan državni službenik Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i osam ročnika na civilnoj službi). Za plaće službenika potrebno je u proračunu osigurati dodatnih 200.000,00 kn godišnje.

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O CIVILNOJ SLUŽBI

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju prava i dužnosti osoba koje svoju građansku dužnost vojne obveze obavljaju u civilnoj službi (u daljnjem tekstu: civilna služba).

Civilnu službu obavljaju one osobe koje zbog svojih vjerskih ili moralnih nazora (u daljnjem tekstu: prigovor savjesti) nisu pripravne sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u Oružanim snagama Republike Hrvatske. Te su osobe obvezne obavljati druge dužnosti određene ovim Zakonom (u daljnjem tekstu: civilni obveznici).

Civilni obveznik je svaki muškarac sposoban za vojnu službu koji se vodi u vojnoj evidenciji nadležnog ureda za obranu (novak, ročnik i pričuvnik), koji je zbog prigovora savjesti podnio zahtjev za civilnu službu i kojem je Povjerenstvo za civilnu službu (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) zahtjev odobrilo.

Ročnik i pričuvnik u smislu ovoga Zakona nisu ročnik i pričuvnik u smislu odredbi Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske koji ulaze u kategoriju vojnih osoba.

Članak 2.

Civilna služba traje 9 mjeseci.

Osam sati provedenih u obavljanju civilne službe računa se kao jedan dan u civilnoj službi.

Članak 3.

Civilna služba obavlja se u ustanovama, trgovačkim društvima, udrugama i drugim pravnim osobama koje imaju sjedište u Republici Hrvatskoj, te u državnim tijelima i tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: pravne osobe i tijela).

Pravne osobe i tijela iz stavka 1. ovoga članka odredit će pravilnikom ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Pri određivanju pravnih osoba i tijela iz stavka 2. ovoga članka vodit će se računa da je pravna osoba i tijelo u mogućnosti osigurati obavljanje poslova civilnom obvezniku u skladu s odredbama ovoga Zakona, da se obavljanjem poslova civilnih obveznika ne ugrožavaju postojeća radna mjesta ili da se obavljanjem poslova civilnih obveznika ne otežava ili onemogućava pronalaženje radnih mjesta nezaposlenim osobama.

Članak 4.

Civilni se obveznik za vrijeme obavljanja civilne službe upućuje, u pravilu, na poslove koji odgovaraju njegovom znanju, stručnoj spremi i sklonostima ukoliko za takve poslove postoji potreba u pravnoj osobi ili tijelu kamo se upućuje na obavljanje civilne službe.

Civilnog obveznika ne smije se uputiti u pravnu osobu ili tijelo gdje je u vrijeme upućivanja bio zaposlen ili gdje je radio godinu dana prije upućivanja u civilnu službu.

Civilni obveznici za vrijeme obavljanja civilne službe obavljaju sve poslove iz djelatnosti pravne osobe ili tijela gdje su na civilnoj službi koje im odlukom odredi ovlaštena osoba u toj pravnoj osobi ili čelnik u tom tijelu, s tim da im se ne može odrediti obavljanje poslova za čije se obavljanje traži viša stručna sprema i dulje radno iskustvo od onog koje civilni obveznik ima.

Civilni obveznik dužan je za vrijeme civilne službe obavljati poslove prema rasporedu obavljanja poslova u toj pravnoj osobi ili tijelu (rad u smjenama, noćni rad i sl.).

II. NOVAČKA OBVEZA

Članak 5.

Novačka obveza nastaje u kalendarskoj godini u kojoj građanin navršava 18 godina i traje do stupanja u civilnu službu, odnosno do prevođenja u pričuvni sastav ili do prestanka civilne obveze u skladu s odredbom članka 35. ovoga Zakona, odnosno do kraja kalendarske godine u kojoj novak navršava 27 godina, a iznimno u slučajevima određenim ovim Zakonom, 30 godina.

Nadležni ured za obranu dužan je novaka prilikom upisa u vojnu evidenciju pisanim putem cjelovito upoznati s njegovim ustavnim i zakonskim pravima da može na temelju prigovora savjesti podnijeti zahtjev za civilnu službu.

Novačenje i ocjenu zdravstvene sposobnosti novaka za civilnu službu provode novačka povjerenstva Ministarstva obrane.

Članak 6.

Zahtjev za civilnu službu zbog prigovora savjesti može podnijeti novak nakon novačenja, ročnik za vrijeme služenja vojnog roka, te pričuvnik tijekom obveze služenja u pričuvnom sastavu.

Zahtjev novaka za civilnu službu podnijet prije 27. godine odgađa njegovo upućivanje u civilnu službu.

Ako novak podnese zahtjev za civilnu službu nakon primitka poziva za služenje vojnog roka, ne odgađa se njegov odlazak na služenje vojnog roka.

Novaku koji zahtjev za civilnu službu podnese u roku koji onemogućava njegovo upućivanje na civilnu službu do isteka kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina, produljuje se novačka obveza do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 30 godina, o čemu rješenje donosi nadležna uprava za obranu.

Žalbu protiv rješanja iz stavka 3. ovoga članka rješava ministar obrane.

Članak 7.

Dužnosti civilne službe oslobađa se novak:

1. koji je ocijenjen nesposobnim za civilnu službu,
2. koji je stekao hrvatsko državljanstvo naturalizacijom ili prirođenjem, ako je u državi čiji je bio državljanin regulirao obvezu služenja vojnog roka ili civilnu službu,
3. koji osim hrvatskog ima i strano državljanstvo, a regulirao je obvezu služenja vojnog roka ili civilnu službu u inozemstvu.

Članak 8.

Na obavljanje civilne službe ne upućuje se:

1. novak koji je pravomoćno osuđen na kaznu maloljetničkog zatvora ili bezuvjetnu zatvorsku kaznu zbog kaznenog djela - dok kaznu ne izdrži ili ne bude pušten na uvjetni otpust,
2. novak prema kojemu je primjenjena zavodska odgojna mjera ili sigurnosna mjera obvezatnog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi – dok traje mjera koja je primjenjena,
3. novak protiv kojega je pokrenut kazneni postupak zbog kaznenog djela za koje se goni po službenoj dužnosti – dok postupak ne bude pravomoćno okončan

Novak koji zbog razloga navedenih u stavku 1. ovoga članka nije upućen u civilnu službu, upućuje se na obavljanje civilne službe nakon izdržane kazne, nakon uvjetnog puštanja, nakon obustave odgojne ili sigurnosne mjere, odnosno nakon pravomoćno okončanog kaznenog postupka, a najkasnije do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 30 godina.

Novak osuđen na kaznu maloljetničkog zatvora ili bezuvjetnu zatvorsku kaznu, zbog kaznenog djela, može za vrijeme ratnog stanja ili stanja neposredne ugroženosti države biti upućen u civilnu službu, ako mu je odgođeno izdržavanje kazne.

O postojanju smetnji za upućivanje novaka na civilnu službu iz stavka 1. ovoga članka, nadležna tijela dužna su dostaviti pisanu obavijest nadležnom uredu za obranu, koji će o tome izvjestiti Povjerenstvo.

Članak 9.

Obavljanje civilne službe može se na zahtjev novaka odgoditi najviše do 1 godine, a najkasnije do 30. lipnja kalendarske godine u kojoj novak navršava 27 godina:

1. ako u zajedničkom domaćinstvu nema drugog člana sposobnog za privređivanje, a prijeko je potrebno obaviti neodgodive poslove koji se bez njegove nazočnosti ne mogu obaviti bez znatne štete za domaćinstvo,
2. ako se zaposlio u svojstvu vježbenika – do završetka vježbeničkog staža,
3. ako u zajedničkom domaćinstvu ima samo članove kojima je za svakodnevne životne potrebe prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe,
4. ako se iz zajedničkog domaćinstva u isto vrijeme upućuju na služenje vojnog roka ili obavljanje civilne službe dva ili više člana, odnosno ako se neki od

njih već nalaze na služenju vojnog roka ili obavljanju civilne službe – dok se jedan od njih ne vrati sa služenja vojnog roka ili obavljanja civilne službe,

5. ako ima utvrđen datum za zaključivanje braka – najdulje 3 mjeseca.

Novaku se može na osobni zahtjev i na zahtjev ovlaštenog tijela odgoditi civilna služba najviše do 1 godine, a najkasnije do 30. lipnja kalendarske godine u kojoj novak navršava 27 godina radi njegovog sudjelovanja na svjetskom ili europskom natjecanju, odnosno na olimpijskim igrama.

O odgodi obavljanja civilne službe iz stavka 1. i 2. ovoga članka odlučuje Povjerenstvo.

Članak 10.

Novak koji je upisan na visoko učilište ne upućuje se na obavljanje civilne službe za vrijeme školovanja, najkasnije do 30. lipnja kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina.

Novak koji je upisan na visoko učilište dužan je, u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, najkasnije do 31. listopada dostaviti Povjerenstvu potvrdu o upisu odnosno o pohađanju visokog učilišta, za tekuću nastavnu godinu.

Novake iz stavka 2. ovoga članka upućuje se, na osobni zahtjev, na obavljanje civilne službe u razdoblju utvrđenom tako da mu obavljanje civilne službe istekne do početka nastave u idućoj školskoj godini na visokom učilištu, na koje je upisan.

III. POSTUPAK ODOBRENJA ZAHTJEVA ZA CIVILNU SLUŽBU

Članak 11.

Obavljanje poslova civilne službe u djelokrugu je ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi.

Postupak o zahtjevu za civilnu službu provodi Povjerenstvo.

Povjerenstvo rješenjem imenuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi na vrijeme od četiri godine.

Povjerenstvo ima predsjednika i 6 članova koje čine: psiholog, liječnik, teolog, dipl. pravnik, socijalni radnik, te jedan predstavnik Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i jedan predstavnik Ministarstva obrane.

Predsjedniku i članovima Povjerenstva određuju se i zamjenici.

Predsjednik i njegov zamjenik ne mogu biti predstavnici Ministarstva obrane.

Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi donijet će pravilnik kojim će se urediti način rada Povjerenstva, način obavljanja administrativno-tehničkih poslova za rad Povjerenstva, kao i druga pitanja značajna za rad Povjerenstva.

Članak 12.

Novak koji smatra da zbog prigovora savjesti nije pripravan sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u Oružanim snagama Republike Hrvatske (članak 1. stavak 2. ovoga Zakona) podnosi zahtjev za civilnu službu nadležnom uredu za obranu, koji je dužan zahtjev odmah, a najkasnije u roku od 8 dana dostaviti Povjerenstvu .

Novak je dužan u svojem zahtjevu navesti razloge zbog kojih traži civilnu službu iz kojih se može zaključiti da spadaju u vjerske ili moralne nazore.

Novak može u svom zahtjevu za civilnu službu predložiti pravnu osobu ili tijelo gdje bi želio obavljati civilnu službu. Prijedlogu novaka može se udovoliti ako su predložena pravna osoba ili tijelo uvršteni u pravilnik iz članka 3. stavak 2. ovoga Zakona i ako za to postoji potreba.

Članak 13.

Povjerenstvo će odbiti zahtjev za civilnu službu iz sljedećih razloga:

1. ako je pravomoćnom sudskom odlukom utvrđeno da je podnositelj zahtjeva počinio kaznena djela uporabom oružja ili uporabom sile,
2. ako podnositelj zahtjeva posjeduje oružje,
3. ako podnositelj zahtjeva nije naveo razloge zbog kojih traži civilnu službu, a to nije učinio ni u roku u kojem ga je Povjerenstvo pozvalo da u tom smislu dopuni svoj zahtjev,
4. ako zahtjev za civilnu službu nije podnjet zbog vjerskih ili moralnih nazora.

Članak 14.

Povjerenstvo o zahtjevu novaka za civilnu službu donosi rješenje kojim odobrava ili odbija njegov zahtjev za civilnu službu.

Ukoliko se novak upućuje na civilnu službu istovremeno kada se odobrava i njegov zahtjev za civilnu službu, u rješenju se navodi, uz osobne podatke novaka, tvrtka odnosno naziv i sjedište pravne osobe ili tijela u koje se novak upućuje na civilnu službu, datum kada je dužan započeti obavljati civilnu službu i trajanje civilne službe.

Ako se rješenjem samo odobrava zahtjev novaka za civilnu službu, a novak se naknadno upućuje na civilnu službu, u rješenju iz stavka 2. ovoga članka, uz osobne podatke novaka, navest će se da će se o upućivanju novaka na civilnu službu u pravnu osobu ili tijelo donijeti posebno rješenje.

U rješenju kojim se odbija zahtjev za civilnu službu Povjerenstvo će navesti razloge zbog kojih zahtjev nije odobren.

Članak 15.

Protiv rješenja Povjerenstva donijetih po prema odredbama ovoga Zakona može se izjaviti žalba Povjerenstvu za žalbe u roku od 15 dana od dana primitka rješenja.

Žalba izjavljena protiv rješenja Povjerenstva odgađa izvršenje rješenja, osim u slučajevima određenim ovim Zakonom.

Članak 16.

Povjerenstvo za žalbe imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi, na vrijeme od četiri godine.

Povjerenstvo iz stavka 1. ovoga članka ima predsjednika i šest članova koje čine: psiholog, liječnik, dipl. pravnik, teolog i socijalni radnik, obveznik civilne službe i predstavnik nevladine udruge.

Predsjedniku i članovima imenuju se i zamjenici.

Povjerenstvo za žalbe dužno je donijeti rješenje o žalbi i dostaviti podnositelju zahtjeva u roku od 30 od dana predaje žalbe.

Rješenje Povjerenstva za žalbe je konačno.

Ako je Povjerenstvo za žalbe u povodu žalbe izmijenilo prvostupanjsko rješenje u korist žalitelja, novak postaje civilni obveznik, te Povjerenstvo donosi rješenje o upućivanje novaka na civilnu službu u određenu pravnu osobu ili tijelo u smislu članka 14. stavka 2. odnosno 3. ovoga Zakona.

Ako je Povjerenstvo za žalbe odbilo žalbu, novak postaje obveznik vojne službe sukladno odredbama Zakona o obrani.

Protiv rješenja Povjerenstva za žalbe nije dopuštena žalba, ali se može se pokrenuti upravni spor.

Članak 17.

Novak koji prije upućivanja u civilnu službu pismeno izjavi da više ne odbija sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u Oružanim snagama Republike Hrvatske, upućuje se na služenje vojnog roka. Povjerenstvo će u tom slučaju ukinuti rješenje kojim se novaku odobrava zahtjev za civilnu službu, o čemu obavještava nadležni ured za obranu.

Članak 18.

Zahtjev za odgodu civilne službe iz članka 9. ovoga Zakona podnosi se Povjerenstvu u roku od 8 dana od dana primitka poziva za civilnu službu.

Rješenjem Povjerenstva kojim se odobrava zahtjev za odgodu civilne službe određuje se do kada se odgađa civilna služba, o čemu se obavještava nadležni ured za obranu.

Članak 19.

Ako je zahtjev za civilnu službu podnio ročnik tijekom izvršavanja vojne službe, odnosno pričuvnik nakon uručenja poziva za vojnu službu, Povjerenstvo je dužno riješiti zahtjev u roku od 30 dana od dana primitka istoga.

Ako Povjerenstvo odobri zahtjev za civilnu službu iz stavka 1. ovoga članka, ovlaštenu zapovjednik dužan je odmah, a najkasnije u roku od 8 dana od dana primitka rješenja Povjerenstva otpustiti ročnika odnosno pričuvnika iz Oružanih snaga.

Članak 20.

U svim pitanjima postupka rješavanja zahtjeva za civilnu službu koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

IV. OBAVLJANJE CIVILNE SLUŽBE

Članak 21.

Novak je dužan doći u pravnu osobu ili tijelo u vrijeme određeno u rješenju iz članka 14. stavka 2. odnosno 3. ovoga Zakona.

Obavljanje civilne službe počinje danom dolaska novaka u pravnu osobu ili tijelo o čemu pravna osoba ili tijelo odmah obavještava Povjerenstvo.

Od dana dolaska u pravnu osobu odnosno tijelo novak postaje ročnik.

Pravna osoba ili tijelo iz stavka 2. ovoga članka određuje osobu za praćenje rada ročnika.

Članak 22.

Ako ročnik za vrijeme obavljanja civilne službe podnese zahtjev za ukidanje rješenja kojim mu je odobren zahtjev za civilnu službu, upućuje se na redovno služenje vojnog roka.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka Povjerenstvo donosi rješenje o prekidu obavljanja civilne službe kojim se ročniku priznaje vrijeme provedeno u civilnoj službi kao vrijeme provedeno na služenju vojnog roka, te će ga nadležni ured za obranu uputiti na temeljnu vojnu obuku u zakonom propisanom roku.

Članak 23.

Obavljanje civilne službe prekida se:

1. ročniku kojeg je nadležno tijelo tijekom obavljanje civilne službe ocijenilo nesposobnim za civilnu službu, odnosno privremeno nesposobnim za civilnu službu,

2. ročniku kojega je pravomoćnom presudom sud osudio na kaznu maloljetničkog zatvora ili na bezuvjetnu zatvorsku kaznu, dok ne izdrži kaznu ili dok ne bude uvjetno pušten,

3. ročniku kojega je sud pravomoćnom presudom osudio na bezuvjetnu zatvorsku kaznu dulju od 6 mjeseci, dok ne izdrži kaznu ili dok ne bude uvjetno pušten

4. ročniku protiv kojeg je pokrenut kazneni postupak za djela za koja se goni po službenoj dužnosti, ako je za to djelo predviđena kazna zatvora dulja od 3 godine,

5. ročniku koji samovoljno i neopravdano izostane sa civilne službe neprekidno dulje od 10 dana.

Rješenje o prekidu civilne službe iz stavka 1. ovoga članka donosi Povjerenstvo.

Iznimno od odredbe stavka 1. točaka 2. i 3. ovoga članka, obavljanje civilne službe ne prekida se ročniku koji je pravomoćnom presudom osuđen na kaznu maloljetničkog zatvora do 2 godine ili na bezuvjetnu zatvorsku kaznu do 2 godine i kojemu do kraja civilne službe nije ostalo više od 2 mjeseca.

Članak 24.

Ročniku koji je ocijenjen privremeno nesposobnim za civilnu službu može se samo jedanput prekinuti civilna služba.

Ročnika kojemu bi i drugi put trebalo prekinuti civilnu službu zbog toga što je ocijenjen privremeno nesposobnim za civilnu službu, prevodi se u pričuvni sastav bez obzira na to koliko je vremena proveo na obavljanju civilne službe.

Članak 25.

Ročnik koji je imao prekid civilne službe, u skladu s odredbama ovoga Zakona, uputit će se na obavljane civilne službe nakon prestanka razloga zbog kojih mu je prekinuto obavljanje civilne službe, a najkasnije do 30. lipnja kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina.

Članak 26.

Ročnik koji je imao prekid civilne službe zbog razloga navedenih u članku 23. ovoga Zakona, a nije obavio civilnu službu u smislu članka 25. stavka 1. ovoga Zakona, ponovno postaje novak i podliježe obvezama koje su ovim Zakonom propisane za novaka.

Ročnik koji je imao prekid civilne službe zbog razloga navedenih u članku 23. stavku 1. točkama 2., 3., 4. i 5. ovoga Zakona upućuje se na nastavak obavljanja civilne službe u kalendarskoj godini u kojoj su prestali razlozi za prekid civilne službe, a najkasnije do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 30 godina.

Članak 27.

Ročniku se može na osobni zahtjev, prekinuti obavljanje civilne službe zbog smrti ili teške bolesti u obitelji, odnosno zbog prirodnih nepogoda ili drugih nesreća, ako bi njegova obitelj bila dovedena u težak položaj zbog njegove odsutnosti – dok postoje ti razlozi, a najdulje 1 godinu.

Ročniku – vrhunskom športasu može se na osobni zahtjev i na zahtjev nadležnog tijela privremeno prekinuti obavljanje civilne službe radi njegovog sudjelovanja na svjetskom ili europskom natjecanju, odnosno na olimpijskim igrama, do završetka natjecanja odnosno olimpijskih igara ili drugih športskih natjecanja od nacionalnog značaja.

O razlozima za prekid civilne službe iz stavka 1. i 2. ovoga članka civilni obveznik izvješćuje ovlaštenu osobu u pravnoj osobi ili tijelu gdje obavlja civilnu službu, a zahtjev za prekid civilne službe podnosi Povjerenstvu, koje o tome donosi rješenje.

Članak 28.

Rješenje o upućivanju na civilnu službu civilnog obveznika kojem je prekinuto obavljanje civilne službe po odredbama članka 23. i 27. ovoga Zakona donosi Povjerenstvo sukladno s člankom 26. stavkom 1. ovoga Zakona.

Rješenjem iz stavka 1. ovoga članka određuje se vrijeme pristupanja daljnjem obavljanju civilne službe, vrijeme trajanja civilne službe, te pravna osoba ili tijelo u kojoj se civilna služba obavlja.

Civilnog obveznika kojemu je po bilo kojem zakonskom temelju prekinuto obavljanje civilne službe, Povjerenstvo ne upućuje na obavljanje civilne službe ako mu je do kraja obavljanja civilne službe ostalo manje od 30 dana, te se prevodi u pričuvni sastav s danom prekida civilne službe.

Članak 29.

Ročnik se može tijekom obavljanja civilne službe premjestiti u drugu pravnu osobu ili tijelo:

1. na zahtjev ročnika,
2. na zahtjev pravne osobe ili tijela gdje ročnik obavlja civilnu službu,
3. po potrebi civilne službe.

U slučaju zahtjeva za premještaj iz stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga članka, potrebno je navesti razloge zbog kojih se traži premještaj. O zahtjevu o premješčaju ročnika odlučuje Povjerenstvo rješenjem.

Članak 30.

U vrijeme obavljanja civilne službe ne ubraja se:

1. svaki dan samovoljnog i neopravdanog izostanka sa civilne službe,
2. svaki dan u kojem civilni obveznik neopravdano odbija obavljati poslove u pravnoj osobi ili tijelu u koje je upućen na obavljanje civilne službe.

Članak 31.

Ročnik koji obavi civilnu službu postaje pričuvnik.

Pravna osoba ili tijelo u kojoj je ročnik obavio civilnu službu dostavit će o tome pisanu obavijest nadležnom uredu za obranu koji donosi rješenje o prevođenju ročnika u pričuvni sastav i o tome obavještava Povjerenstvo.

Članak 32.

Obvezi obavljanja civilne službe u pričuvnom sastavu podliježu:

1. osobe koje su obavile civilnu službu kao ročnici,
2. osobe koje su u skladu s ovim Zakonom na drugi način regulirale civilnu službu.
3. osobe koje su na drugi način regulirale vojnu obvezu, a dobile su status pričuvnika civilne službe.

Članak 33.

Pripadnici pričuvnog sastava (u daljnjem tekstu: pričuvnici) sudjeluju u raznim oblicima civilne obveze, a u slučaju elementarnih nepogoda, ratnog stanja ili drugih oblika neposredne ugroženosti obavljaju poslove na koje ih rasporedi Ministarstvo obrane.

Pričuvnik može provesti u obavljanju civilne službe najviše 2 mjeseca u jednoj godini.

Pričuvnici se mogu pozivati na obavljanje civilne službe do prestanka civilne obveze.

Pričuvnici koji su zaposleni dok izbivaju s posla zbog civilne službe ostvaruju prava na naknadu troškova za prijevoza sredstvima javnog prometa, smještaj i prehranu, te prava iz radnog odnosa kao i pričuvnici koji izbivaju s posla zbog vojne obveze.

Poljoprivrednici – pričuvnici za vrijeme civilne službe imaju pravo na naknadu troškova prijevoza i novčanu naknadu u visini prosječne plaće u Republici Hrvatskoj, ovisno o broju dana provedenih u civilnoj službi.

Članak 34.

Pričuvniku se na njegov zahtjev odgađa civilna služba:

1. u slučaju bolesti - do idućeg pozivanja nakon ozdravljenja,
2. ako je neposredno pred odlazak ili u vrijeme odlaska u civilnu službu nastupila teška bolest ili smrt člana obitelji, odnosno zbog elementarnih nepogoda ili drugih nesreća u obitelji ako bi obitelj bila dovedena u težak položaj njegovim odlaskom u civilnu službu – do idućeg poziva na civilnu službu.

Civilna služba može se iznimno odgoditi zbog potreba službe, ako to zatraži tijelo ili pravna osoba u kojoj je pričuvnik zaposlen - dok takva potreba postoji, najdulje za 1 godinu.

Civilna služba koja traje dulje od 3 dana može se pričuvniku-poljoprivredniku i drugoj osobi koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnosti, a koja je pozvana u civilnu službu, iznimno odgoditi zbog neodgodivih radova ako u njihovoj obitelji nema drugog člana sposobnog za privređivanje - najdulje 3 mjeseca.

Zahtjev za odgodu civilne službe pričuvnik podnosi nadležnom uredu za obranu u roku od 8 dana od dana primitka poziva za civilnu službu, a ako se odgoda traži zbog razloga navedenih u stavku 1. ovoga članka, zahtjev se može podnijeti i kad nastane razlog zbog kojeg se traži odgoda civilne službe. O zahtjevu za odgodu civilne službe odlučuje rješenjem nadležni ured za obranu.

Žalbu protiv rješenja iz stavka 4. ovoga članka rješava ministar obrane.

Članak 35.

Civilnog obveznika (novaka, ročnika i pričuvnika) kod kojeg je nastala promjena zdravstvenog stanja koje utječe na njegovu sposobnost za civilnu službu, može se na njegov zahtjev i po službenoj dužnosti uputiti nadležnom novačkom povjerenstvu Ministarstva obrane radi ocjene sposobnosti za civilnu službu.

Članak 36.

Civilnom obvezniku – ročniku i pričuvniku – prestaje civilna obveza:

1. krajem kalendarske godine u kojoj navršava 55 godina,
2. ako je ocijenjen nesposobnim za civilnu službu,
3. na temelju otpusta iz hrvatskog državljanstva.

V. PRAVA I OBVEZE CIVILNIH OBVEZNIKA

Članak 37.

Civilni obveznici dužni su pravodobno dolaziti u pravnu osobu ili tijelo gdje obavljaju civilnu službu, te savjesno obavljati poslove koji su im povjereni, kao i pridržavati se uputa u radu osobe zadužene za praćenje njegovog rada.

Članak 38.

Ročnik može osobi zaduženoj za praćenje njegovog rada podnijeti prigovor ako smatra da se za vrijeme civilne službe prema njemu postupa na diskriminirajući i ponižavajući način.

Ukoliko se nastali problemi ne riješe u pravnoj osobi ili tijelu gdje ročnik obavlja civilnu službu, ročnik može pisani prigovor iz stavka 1. ovoga članka dostaviti Povjerenstvu.

Ako Povjerenstvo utvrdi da su prigovori ročnika osnovani upozorit će na to pravnu osobu ili tijelo, a može i premjestiti ročnika na obavljanje civilne službe u drugu pravnu osobu ili tijelo.

Povjerenstvo ili članovi koje ono odredi mogu, radi utvrđivanja činjenica za donošenje odluke iz stavka 3. ovoga članka, posjetiti ročnika u pravnoj osobi u kojoj obavlja civilnu službu.

Članak 39.

Zbog naročitog zalaganja u obavljanju povjerenih mu poslova za vrijeme civilne službe civilnom obvezniku se može odobriti nagradni dopust od 5 do 10 dana.

Rješenje iz stavka 1. ovoga članka donosi ovlaštena osoba u pravnoj osobi ili čelnik u tijelu za praćenje rada civilnog obveznika i o tome obavještava Povjerenstvo.

Članak 40.

Civilni obveznik za vrijeme obavljanja civilne službe ima pravo na naknadu troškova za prijevoz sredstvima javnog prijevoza i za prehranu ukoliko nema osiguranu besplatnu prehranu u pravnoj osobi ili tijelu gdje obavlja civilnu službu, zaštitnu odjeću, kao i na osigurani smještaj ako obavlja civilnu službu izvan mjesta boravišta udaljenog više od 80 km.

Članak 41.

Civilni obveznici za vrijeme obavljanja civilne službe ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu, zdravstveno osiguranje i prava u slučaju stradanja, oboljenja ili pogoršanja bolesti za vrijeme civilne službe prema propisima kojima su uređena ova prava osoba koje izvršavaju vojnu obvezu u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Članak 42.

Civilni obveznici za vrijeme civilne službe imaju prava iz radnog odnosa, socijalne skrbi, zapošljavanja, mirovinskog i invalidskog osiguranja i druga prava kao i osobe koje se nalaze na služenju vojnog roka.

Članak 43.

Civilnim obveznicima zabranjena je za vrijeme civilne službe svaka politička djelatnost, osnivanje političkih stranaka, održavanje političkih skupova, organiziranje i sudjelovanje u štrajku, kao i davanje izjava u sredstvima javnog priopćavanja koja se odnose na djelatnost pravne osobe ili tijela gdje obavlja civilnu službu.

Članak 44.

Saznanja o djelatnosti pravne osobe, informacije o korisnicima o kojima se brine pravna osoba, kao i sve druge informacije koje su dostupne ročniku za vrijeme obavljanja civilne službe, čine poslovnu tajnu i ne smije ih iznositi ni u kojoj okolnosti.

Ovlaštena osoba u pravnoj osobi može, ako to neka situacija nalaže, osloboditi ročnika čuvanja poslovne tajne.

VI. EVIDENCIJA

Članak 45.

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi vodi evidenciju o civilnim obveznicima.

Civilnim obveznicima ministarstvo iz stavka 1. ovoga članka izdaje iskaznicu civilne službe.

Iskaznica iz stavka 2. ovoga članka je javna isprava kojom civilni obveznik dokazuje obavljanje civilne službe i svoj identitet dok je u civilnoj službi.

Način vođenja očevidnika i evidencije o obveznicima civilne službe te obrazac i sadržaj iskaznice civilne službe propisuje pravilnikom ministar nadležan za poslove socijalne skrbi uz suglasnost ministra obrane.

Članak 46.

Nadzor nad primjenom ovoga Zakona obavlja ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

Nadzor nad radom ureda za obranu u smislu ovoga Zakona obavlja Ministarstvo obrane.

VII. FINANCIRANJE CIVILNE SLUŽBE

Članak 47.

Sredstva potrebna za provedbu ovoga Zakona osiguravaju se u ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi.

VIII. KAZNE NE ODREDBE

Članak 48.

Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 kuna kaznit će se za prekršaj civilni obveznik:

1. ako bez opravdanog razloga ne dođe u pravnu osobu ili tijelo u vrijeme naznačeno u rješenju na obavljanje civilne službe (članak 21. stavak 1. ovoga Zakona), odnosno ako se ne javi na mjesto i u vrijeme naznačeno u pozivu na obavljanje određenih oblika civilne službe (članak 33. stavak 3. ovoga Zakona);
2. ako bez opravdanog razloga napusti civilnu službu (članak 23. stavak 1. točka 5. ovoga Zakona).

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE:

Članak 49.

Civilni obveznici koji se na dan stupanja na snagu ovoga Zakona nalaze u civilnoj službi završit će civilnu službu po ranijim propisima.

Članak 50.

Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi donijet će pravilnike iz članka 3. stavka 2., članka 11. stavka 7. i članka 45. stavka 4. ovoga Zakona u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 51.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

O b r a z l o ž e n j e

Članak 1.

Ovom se odredbom propisuje, u skladu s odredbom članka 47. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske, da civilnu službu obavljaju one osobe koje zbog svojih vjerskih ili moralnih nazora nisu pripravne sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U svezi s navedenim razlozima zbog kojih osoba može podnijeti zahtjev za civilnu službu ističemo, da se prema obredbi članka 47. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske, prigovor savjesti može podnijeti samo iz “vjerskih ili moralnih nazora”, pa stoga nije moguće prihvatiti predloženu definiciju Europskog Parlamenta koji u svojoj Preporuci poziva države-članice da bi se “prigovaračem savjesti” trebao smatrati onaj koji odbije vojnu službu, osim na osnovi vjerskih, etičkih, i “filozofskih temelja ili zbog svoje svjesti”.

Slijedom navedenog, u stavku 2. ovoga članka navedeno je da je civilni obveznik svaki muškarac sposoban za vojnu službu koji se vodi u vojnoj evidenciji nadležnog ureda za obranu (novak, ročnik i pričuvnik), koji je zbog prigovora savjesti, tj. zbog svojih vjerskih ili moralnih nazora, podnio zahtjev za civilnu službu i kojem je Povjerenstvo za civilnu službu zahtjev odobrilo.

Na prijedlog Ministarstva obrane, pozivajući se na članak 4. stavak 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (“Narodne novine”, broj 33/02), prema kojem su ročnik i pričuvnik vojne osobe, u stavku 4. ovoga članka navedeno je da “ročnik i pričuvnik u smislu ovoga Zakona nisu ročnik i pričuvnik u smislu Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske koji ulaze u kategoriju vojnih osoba”.

Članak 2.

Odredbom članka 2. predlaže se da civilna služba traje 9 mjeseci, što znači da bi civilna služba trajala 3 mjeseca dulje od vremena određenog za služenje vojnog roka koji, prema članku 39. stavku 1. Zakona o obrani, traje 6 mjeseci.

Kod predlaganja duljine trajanja civilne službe imalo se u vidu da se prema stavku 2. ovoga članka osam sati provedenih u obavljanju civilne službe računa kao jedan dan, dok ročnik na služenju vojnog roka svoju službu obavlja 24 sata uključujući subote, nedjelje i blagdane.

U svezi s navedenim ukazujemo da se iz formulacije točke 10. Preporuke Vijeća Europe, prema kojoj trajanje civilne službe “treba, u usporedbi s vojnom službom, ostati u razumnim ograničenjima”, može zaključiti da pojedine države mogu odrediti civilnu službu u duljem trajanju u odnosu na trajanje vojne službe. Također ukazujemo, na temelju naprijed iznijetih podataka, da je unatoč spomenute Preporuke Europskog parlamenta u kojoj se traži od država članica da obvezna vojna služba i civilna služba budu iste dužine, većina europskih država odredila civilnu službu u duljem trajanju od služenja vojnog roka.

Članak 3.

Određuje da se civilna služba obavlja u ustanovama, trgovačkim društvima, udrugama i drugim pravnim osobama koje imaju sjedište u Republici Hrvatskoj, te u državnim tijelima, i tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koje će pravilnikom odrediti ministar nadležan za poslove socijalne skrbi. Temeljem ove odredbe civilni obveznici, koji će obavljati civilnu službu u Ministarstvu vanjskih poslova mogu se, u skladu s Preporukom Europskog parlamenta, za vrijeme obavljanja civilne službe uputiti i u veleposlanstva Republike Hrvatske u druge države.

Pri određivanju pravnih osoba ili tijela, prema stavku 2. ovoga članka, treba se voditi računa da je pravna osoba ili tijelo u mogućnosti osigurati obavljanje poslova civilnom obvezniku u skladu s odredbama ovoga Zakona, da se obavljanjem poslova civilnog obveznika ne ugrožavaju postojeća radna mjesta ili da se obavljanjem poslova civilnih obveznika ne otežava ili onemogućava pronalaženje radnih mjesta nezaposlenim osobama.

Članak 4.

Ovom se odredbom utvrđuju ograničenja za upućivanje civilnih obveznika u određene pravne osobe ili tijela, te se određuje da se civilni obveznik za vrijeme civilne službe, u pravilu, upućuje na poslove koji odgovaraju njegovom znanju, stručnoj spremi i sklonostima, ukoliko za takve poslove postoji potreba u pravnoj osobi ili tijelu kamo se upućuje na obavljanje civilne službe, s tim da će obavljati sve poslove koje mu odlukom odredi ovlaštena osoba u pravnoj osobi odnosno čelnik u tijelu gdje je na civilnoj službi, ali mu se ne može odrediti obavljanje poslova za čije se obavljanje traži viša stručna sprema ili radno iskustvo u duljem trajanju od onog koje civilni obveznik ima. Također je propisana dužnost civilom obvezniku da za vrijeme civilne službe obavlja poslove prema rasporedu poslova u toj pravnoj osobi ili tijelu, kao npr. rad u smjenama, noćni rad i dr.

U svezi s navedenom odredbom napominjemo, kao što je već ranije spomenuto, da prema još važećim propisima civilni obveznici za vrijeme civilne službe obavljaju poslove prema Odluci Vlade Republike Hrvatske, međutim, na temelju praćenja dosadašnjeg načina određivanja poslova za civilne obveznike ocijenjeno je će ovaj način određivanja poslova civilnim obveznicima biti svrsishodniji.

Članak 5.

Ovom se odredbom utvrđuje, sukladno s člankom 30. i 33. stavak 1. Zakonom o obrani, da novačka obveza nastaje u kalendarskoj godini u kojoj građanin navršava 18 godina, trajanje novačke obveze, te da novačenje i ocjenu zdravstvene sposobnosti novaka za civilnu službu provode novačka povjerenstva Ministarstva obrane.

Također je u ovom članku utvrđena i obveza nadležnog ureda za obranu, da sukladno točki 3. Preporuke Vijeća Europe, pisanim putem upozna novaka s njegovim ustavnim i zakonskim pravima da temeljem prigovora savjesti može podnijeti zahtjev za civilnu službu.

Članak 6.

Odredbom članka 6. stavkom 1. utvrđuje se da zahtjev za civilnu službu zbog prigovora savjesti može podnijeti novak nakon novačenja, što znači, nakon što je ocijenjen zdravstveno sposobnim za vojnu obvezu. Napominjemo, da prema članku 38. stavku 2. Zakona o obrani novak može podnijeti ovaj zahtjev nakon upisa u vojnu evidenciju, tj. u vrijeme kada još nije utvrđena njegova zdravstvena sposobnost za vojnu obvezu. Stoga je mogućnost podnošenja zahtjeva za civilnu službu utvrđena nakon novačenja iz razloga da Povjerenstvo ne odlučuje o zahtjevima onih novaka za koje će se prilikom zdravstvenih pregleda utvrditi da su nesposobni za vojnu obvezu.

U stavku 1. ovoga članka također se utvrđuje pravo na podnošenje zahtjeva za civilnu službu ročniku za vrijeme služenja vojnog roka i pričuvniku tijekom obveze služenja u pričuvnom sastavu, što je u skladu s točkom 8. Preporuke Vijeća Europe, prema kojoj zakon mora osigurati mogućnost traženja i pružanja statusa prigovarača savjesti i u slučajevima gdje se prigovor savjesti pojavi tijekom vojne službe ili u vremenu vojne obuke nakon vojne službe.

Odredba stavka 2. ovoga članka, prema kojoj podnošenje zahtjeva za civilnu službu nakon primitka poziva za služenje vojnog roka ne odgađa novaku odlazak na služenje vojnog roka navedena je iz razloga da se izbjegnu moguće zloupotrebe i teškoće s popunom Oružanih snaga.

Stavak 3. ovoga članka u kojem se određuje da se novaku, koji podnese zahtjev za civilnu službu u roku koji onemogućava njegovo upućivanje na civilnu službu do isteka kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina, produljuje novačka obveza do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 30 godina, u skladu je s odredbom članka 43. stavak 2. Zakona o obrani koji propisuje mogućnost produljenja novačke obveze samo za novaka za kojeg se utvrdi da se nije pridržavao odredbi ovoga Zakona pa zbog toga nije bio upućen na služenje vojnog roka, odnosno na civilnu službu. Ova odredba će se primjeniti npr. u slučaju kada novak podnese zahtjev za civilnu službu nakon 30. lipnja kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina, te će se ovom odredbom omogućiti novaku da izvrši svoju zakonsku obvezu obavljanja civilne službe.

Članci 7., 8. i 10.

U navedenim člancima utvrđeni su razlozi zbog kojih se novak oslobađa dužnosti civilne službe i kada se ne upućuje na obavljanje civilne službe. Navedeni razlozi istovjetni su s razlozima koji su prema odredbama članka 42., 45. i 46. Zakona o obrani utvrđeni i za vojne obveznike.

Članak 9.

U ovom članku navedeni su slučajevi kada se obavljanje civilne službe na zahtjev novaka može odgoditi najviše do 1 godinu, a najkasnije do 30. lipnja kalendarske godine u kojoj novak navešava 27 godina.

U svezi s navedenom odredbom ukazujemo, da je Zakon o obrani u članku 47. samo načelno propisao mogućnost da se služenje vojnog roka može na zahtjev novaka odgoditi najviše za 1 godinu zbog opravdanih obiteljskih ili drugih razloga, a najkasnije do 30. lipnja kalendarske godine u kojoj novak navršava 27 godina.

Međutim, Povjerenstvo za izradu Nacrta prijedloga smatra da se slučajevi odgode obavljanja civilne službe trebaju utvrditi zakonom, kao i duljina odgode za svaki pojedini slučaj.

Članak 11.

Propisuje, u skladu sa spomenutim Zaključkom Vlade Republike Hrvatske, da je obavljanje poslova civilne službe u djelokrugu ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi, da postupak o zahtjevu za civilnu službu provodi Povjerenstvo za civilnu službu koje ima predsjednika i 6 članova i koje imenuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi, koji donosi i pravilnik kojim se će se urediti način rada Povjerenstva, način obavljanja administrativno-tehničkih poslova za rad Povjerenstva, kao i druga pitanja od značaja za rad Povjerenstva.

Članak 12.

U članku 12. utvrđen je postupak podnošenja zahtjeva novaka za civilnu službu u kojem je propisano da novak treba navesti razloge zbog kojih traži civilnu službu iz kojih se može zaključiti da spadaju u vjerske ili moralne nazore. U svezi s navedenom obvezom ističemo, da novak u svojem zahtjevu treba samo ukratko navesti razlog za civilnu službu iz kojeg će se moći nesumnjivo zaključiti da je u skladu s vjerskim ili moralnim nadzorom, što smatramo da za novaka ne će biti problem ukoliko podnosi zahtjev za civilno služenje vojnog roka iz moralnih ili vjerskih nazora, a ne nekih drugih razloga.

Smatramo da je ova odredba u skladu s točkom 2. Preporuke Vijeća Europe, prema kojoj države mogu same odrediti prikladnu proceduru za ispitivanje zahtjeva za status prigovarača savjesti.

Članak 13.

U ovom članku utvrđeni su razlozi zbog kojih će Povjerenstvo odbiti zahtjev za civilnu službu. Sve navedene razloge za odbijanje zahtjeva smatramo opravdanima, jer ukoliko je pravomoćnom sudskom odlukom utvrđeno da je ponositelj zahtjeva počinio kaznena djela uporabom oružja ili uporabom sile, ako posjeduje oružje, ako ni u najkraćem obliku ne iznese razlog za civilnu službu iz kojeg se nesumnjivo može zaključiti da je u skladu s vjerskim ili moralnim nazorom ili ako navedeni razlog za civilnu službu nije u skladu s vjerskim ili moralnim nazorom, tada se takav zahtjev ne bi mogao odobriti jer je očigledno podniet iz razloga koji nije predviđen odredbom članka 47. stavka 2 Ustava Republike Hrvatske.

Članak 14. i 15.

U ovim člancima navodi se što rješenje mora sadržavati kada se zahtjev za civilnu službu odobrava, te kada se ovaj zahtjev odbija, rok za podnošenje žalbe uz naznaku da žalba odgađa izvršenje rješenja, što znači se novak upućuje na služenje vojnog roka tek kada Povjerenstvo za žalbe odbije njegovu žalbu.

Ove odredbe su u skladu s točkama 4. i 5. Preporuke Vijeća Europe prema kojima procedura za razmatranje zahtjeva treba biti završena prije nego što je pojedinac uvojačen u oružane snage (točka 4.), te da podnositelj treba imati pravo žalbe na odluku prvog stupnja (točka 5.).

Članak 16.

Određuje sastav i broj članova Povjerenstva za žalbe koje imenuje Vlada Republike Hrvatske, te postupak rješavanja po žalbi. Sastav članova Povjerenstva za žalbe utvrđen je sukladno točki 7. Preporuke Vijeća Europe, prema kojoj žalbene vlasti trebaju biti odvojene od vojne administracije, pa stoga u ovom Povjerenstvu nema predstavnika Ministarstva obrane.

Članci 17 – 19.

Utvrđuju mogućnost da novak, kojem je odobren zahtjev za civilnu službu, pismeno izjavi da više ne odbija sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti (članak 17.), te rokove i postupak za donošenje rješenja za odgodu civilne službe iz članka 9. ovoga Zakona (članak 18.), kao i rokove i postupak za donošenje rješenja ročniku koji je tijekom izvršavanja vojne službe, odnosno pričuvnik nakon uručenja poziva za vojnu službu, podnio zahtjev za civilnu službu (članak 19.).

Članak 20.

Propisuje da o svim pitanjima postupka rješavanja zahtjeva za civilnu službu koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

Članak 21.

U ovoj se odredbi propisuje da je novak dužan doći u pravnu osobu ili tijelo gdje je upućen na obavljanje civilne službe u vrijeme određeno u rješenju, da od toga dana postaje ročnik i da mu od toga dana počinje obavljanje civilne službe, te da pravna osoba ili tijelo određuje osobu za praćenje rada ročnika.

Članak 22.

Daje mogućnost ročniku da za vrijeme obavljanja civilne službe podnese zahtjev za ukidanje rješenja kojim mu je odobren zahtjev za civilnu službu u kojem se slučaju upućuje na redovno služenje vojnog roka, stim što mu se vrijeme provedeno u civilnoj službi priznaje kao vrijeme provedeno na služenju vojnog roka, ali je pritom dužan završiti vojnu obuku u zakonom propisanom roku.

Članci 23.- 28.

Utvrđuju slučajeve u kojima se ročniku prekida obavljanje civilne službe, vrijeme prekida, postupak donošenja rješenja o prekidu, te posljedice koje proizlaze zbog prekida civilne službe.

Članak 29.

U ovom članku utvrđuju se razlozi zbog kojih Povjerenstvo može ročnika tijekom obavljanja civilne službe uputiti u drugu pravnu osobu ili tijelo.

Članak 30.

Određuje da se u vrijeme obavljanja civilne službe ne ubraja svaki dan samovoljnog i neopravdanog izostanka sa civilne službe, kao i svaki dan u kojem civilni obveznik neopravdano odbija obavljati poslove na koje je upućen. Ova odredba unijeta je u Nacrt zakona iz razloga da se onemogućiti samovoljno ponašanje pojedinih civilnih obveznika za vrijeme obavljanja civilne službe.

Članci 31- 34.

U ovim se odredbama određuje status pričuvnika, njihova prava i obveze u obavljanju civilne službe, te se propisuju slučajevi u kojima nadležni ured za obranu može pričuvniku odgoditi civilnu službu i na koje vrijeme.

Nadležnost ureda za obranu za donošenje rješenja za odgodu civilne službe pričuvniku propisana je iz razloga što je vođenje evidencije o pričuvnicima, kao i njihovo raspoređivanje za potrebe Oružanih snaga i druge potrebe, u nadležnosti Ministarstva obrane.

Članak 35.

Utvrđuje slučajeve u kojima se civilnog obveznika može uputiti na ocjenu sposobnosti za civilnu službu.

Članak 36.

U ovom se članku utvrđuje, na sukladan način kao i za vojne obveznike prema članku 27. Zakonu o obrani, kada civilnom obvezniku prestaje civilna obveza.

Članci 37 – 42.

U ovim člancima utvrđena su prava i obveze civilnih obveznika i to: dužnost pravodobnog dolaska na obavljanje civilne službe (članak 37.), pravo na podnošenje prigovora ako smatraju da se prema njima postupa na diskriminirajući način (članak 38.), mogućnost dobivanja nagradnog dopusta (od 5 do 10 dana) zbog naročitog zalaganja u obavljanju povjerenih poslova (članak 39.), pravo na naknadu troškova za prijevoz sredstvima javnog prijevoza i za prehranu ukoliko nemaju osiguranu besplatnu prehranu u pravnoj osobi ili tijelu gdje obavljaju civilnu službu, zaštitnu odjeću ako je treba imati u obavljanju poslova, osigurani smještaj ukoliko obavlja civilnu službu izvan mjesta boravišta više od 80 km (članak 40.), prava iz zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja (članak 41.), radnog odnosa, socijalne skrbi, zapošljavanja, mirovinskog i invalidskog osiguranja, kao i druga prava koja ostvaruju osobe koje se nalaze na odsluženju vojnog roka (članak 42.).

Ove odredbe u skladu su s Preporukom Europskog parlamenta u kojoj se ukazuje na potrebu da prigovarač savjesti u obavljanju civilne službe treba imati ista prava kao i vojni obveznik.

Članak 43.

U ovom se članku zabranjuje civilnim obveznicima za vrijeme obavljanja civilne obveze svaka politička djelatnost, kao i druge aktivnosti utvrđene u ovom članku uz napomenu da su takve aktivnosti prema odredbama Zakona o obrani zabranjene i osobama koje se nalaze na odsluženju vojnog roka.

Članak 44.

Propisuje da saznanja o djelatnosti pravne osobe, informacije o korisnicima o kojima se brine pravna osoba, kao i druge informacije koje su dostupne ročniku za vrijeme obavljanja civilne službe predstavljaju poslovnu tajnu i ne smije ih iznositi ni u kojoj okolnosti, osim ako ga ovlaštena osoba u pravnoj osobi oslobodi čuvanja poslovne tajne.

Članak 45.

Propisuje obvezu vođenja evidencije o civilnim obveznicima, kao i izdavanje iskaznice civilne službe civilnim obveznicima kojom dokazuju svoj identitet dok su u civilnoj službi. Način vođenja očevidnika i evidencije te obrazac i sadržaj iskaznice civilne službe propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Članak 46.

Određuje da nadzor nad primjenom ovoga Zakona obavlja ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi, dok nadzor nad radom ureda za obranu, u smislu ovoga Zakona, obavlja Ministarstvo obrane.

Članak 47.

Ovom se odredbom propisuje da se sredstva potrebna za provedbu ovoga Zakona osiguravaju u putem ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi.

Članak 48.

Propisuje da je postupanje protivno odredbama članka 21. stavka 1., članka 23. stavka 1. točke 5. i članka 33. stavka 3. ovoga Zakona prekršaj te se za isto propisuju novčane kazne.

Članci 49-51.

Propisuju da civilni obveznici koji se na dan stupanja na snagu ovoga Zakona nalaze u civilnoj službi završit će civilnu službu po ranijim propisima (članak 49.), da se za primjenu ovoga Zakona trebaju donijeti pravilnici iz članka 3. stavka 2., članka 11. stavka 7. i članka 45. stavka 4. u roku od 3 mjeseca od stupanja na snagu ovoga Zakona, za čije je donošenje ovlašten ministar nadležan za poslove socijalne skrbi (članak 50.), te da ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".